

Verkiezingsprogramma 2019-2023

CDA Hoogheemraadschap
De Stichtse Rijnlanden(HDSR)

Voor een land dat we door willen geven
In een tijd dat we niet om het klimaat heen kunnen !!

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	1
2. Veilig water	7
3. Schoon water	8
4. Voldoende water	9
5. Duurzaamheid	11
6. Betaalbaarheid en organisatie	13

1. Inleiding

Het Waterschap is Nederlands oudste vorm van bestuur. De noodzaak van samenwerking staat al eeuwenlang voorop. Zonder samenwerking houdt niemand droge voeten in de Nederlandse waterdelta. Natuur, landbouw, recreatie en bewoning vragen steeds meer ruimte en het veranderende klimaat eist ondertussen ook meer ruimte voor water. Deze uitdagingen vragen meer dan ooit om samenwerking tussen inwoners, maatschappelijke verbanden en de overheden. Niet morgen, maar vandaag!

We hebben een goed draaiende economie onder de zeespiegel. Goed waterbeheer door de functionele overheid Waterschap is daarbij cruciaal. Daarom zetten CDA-bestuurders zich meer dan ooit in voor goed waterbeheer.

Water is essentieel voor leven. Voor inwoners, ondernemers, maar ook voor de flora en fauna die in onze regio's zo mooi is. Voor de toekomst van onze kinderen en de wereld waarin zij leven, voelt het CDA verantwoordelijkheid voor een goede waterbalans. Niet te veel water, waardoor we natte voeten krijgen, maar ook niet te weinig, waardoor droogte schade kan geven. Daarnaast is het van belang dat het water schoon is. Niet alleen voor het waterleven op zich, maar ook voor ons drinkwater en het verbouwen van voedsel.

Het vergroten van het waterbewustzijn bij burgers en bedrijven vindt het CDA in deze tijd van voortschrijdende klimaatontwikkeling van groot belang, want ieder heeft zijn eigen rol.

Waterschap is de samenleving(SAMEN)

Het Waterschap HDSR staat midden in de samenleving en richt zich niet alleen op haar kerntaken zoals: veiligheid, voldoende en schoon water. Het CDA binnen HDSR streeft naar permanente verduurzaming bij de uitoefening van deze kerntaken. Het Waterschap past dat toe in het eigen handelen, heldere uitgangspunten voor de uitvoering van deze kerntaken, zoals duurzaam GWW(Grond Weg- en Waterbouw), energiebesparing en grondstoffenterugwinning. De realisatie en de inrichting van deze taken gaat in samenspraak met de omgeving: gemeenten, burgers, recreanten, agrariërs en omwonenden. Het CDA werkt goed samen met alle andere CDA-bestuurders in gemeenten, provincies, rijksoverheid en Europa. Het CDA binnen HDSR ziet voor de komende periode veel gezamenlijke opgaven voor Provincie Utrecht, Gemeenten en Waterschap.

Tot de kerntaken behoort ook verantwoordelijkheid nemen in het terugdringen van de gevolgen van de klimaatverandering en bodemdaling. Denk hierbij aan meer en extreme neerslag, periodes van droogte, storm, opwarming van de aarde, maar ook veenoxidatie en het winnen van grondstoffen. Meer dan voorheen is samenwerking en afstemming met alle betrokkenen absoluut noodzakelijk om de vraagstukken integraal op te pakken en maatregelen inzichtelijk en uitvoerbaar te maken.

Het CDA vindt het belangrijk dat de waterschappen open in de samenleving staan. Wij willen een Waterschap dat ruimte geeft aan de deskundigheid en betrokkenheid van inwoners en dat gebruik maakt van de innovatieve kennis van bedrijven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen. Een Waterschap dat effectief en efficiënt samenwerkt met andere overheden. De urgentie wordt groter, de effecten van klimaatontwikkeling doen zich direct voelen in het werk van alledag. Extreem weer (wateroverlast en droogte) manifesteren zich in 2018 in een omvang die voorspeld was voor 2050.

Bereikte resultaten

Deze ambities zijn niet nieuw. Ook de afgelopen periode heeft het Waterschap met het CDA in het Dagelijks- en Algemeen Bestuur van HDSR resultaten boekt.

- 55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
- Kockengen. Na de grote wateroverlast van 2014 zijn in overleg met bewoners en organisaties, maatregelen getroffen. De polder wordt klimaatbestendig en robuust ingericht. Kockengen was een kwetsbare plek, maar er zijn er meer. Die zijn door het Waterschap in de afgelopen jaren in kaart gebracht. Zoals dat ook was opgenomen in het CDA-verkiezingsprogramma 2015. Op dit moment maken alle gemeenten in ons gebied “stresstesten” om de kwetsbare plaatsen in beeld te brengen.
 - Het Waterschap stelt regels wat wel en niet mag in en rond het water. Dit heet de Keur. Deze wordt geheel vernieuwd waarbij het “Nee-tenzij-principe” is vervangen door het “Ja-mits-principe”.
 - De komende 10-15 jaar wordt de Lekdijk langs de Nederrijn en Lek versterkt. In een open proces met de bewoners die daar wonen en de gemeenten in dat gebied worden de werkzaamheden voorbereid, waarbij kansen voor verbetering van verkeersveiligheid, natuur en recreatie (bijv. Salmsteke) vanaf het begin worden meegenomen.
 - De nieuwbouw van de Rioolzuiveringsinstallatie in de stad Utrecht, die de helft van al het afvalwater uit ons werkgebied reinigt, is in 2019 geheel gereed. Met de moderne NEREDA-technologie heeft HDSR een energie-efficiënt systeem en zijn we voorbereid op mogelijkheden om grondstoffen te kunnen terugwinnen.
 - Bij de Rioolzuiveringsinstallatie van De Bilt, is een zonnepark van ca 1000 zonnecellen aangelegd en ook op alle daken van de meeste van de 17 RWZI's worden zonnecellen gelegd om zoveel mogelijk eigen energie op te wekken. Dit is nog maar een begin om onze energie-ambitie waar te maken.
 - HDSR heeft z'n verantwoordelijkheid genomen om daadwerkelijk stappen te zetten om de bodemdaling in het westelijk weenweidegebied te remmen. In de polders Spengen en Lange Weide zijn pilots gestart en er volgt nog meer om CO2 uitstoot terug te brengen en het waterbeheer op termijn beheersbaar en betaalbaar te houden.
 - Het CDA heeft aangedrongen op het mogelijk maken van een (tijdelijke) natuurfunctie op gronden in eigendom van HDSR. Dit heeft geleid tot nieuw beleid voor gronden voor het project Sterke Lekdijk en waterbergingsgebieden. Weidevogels kunnen hierdoor een betere kans maken.
 - Het CDA heeft zich hard gemaakt voor recreatief gebruik van de waterschapseigendommen. Indien mogelijk is dat in projecten toegepast. Een mooi voorbeeld is de uitkijktoren de Wierickewachter in Driebruggen.
 - Ondanks de grote opgaven is het bestuur van HDSR er in geslaagd om een beheersbare lastenontwikkeling te realiseren voor burgers en bedrijven.

Kernwaarden en onze vier beloften

93
94
95
96
97
98
99
100

Het CDA ontleent zijn kernbegrippen: gerechtigheid, solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid en rentmeesterschap aan de christelijke normen en waarden. Deze zijn de basis voor het handelen van de CDA-fractie in het waterschapsbestuur. Vanuit een besef van verbondenheid tussen de generaties voelt het CDA zich geroepen tot zorg voor natuur, cultuur en mensen. Goed waterbeheer is in de visie van het CDA het resultaat van een goede belangenafweging en daarmee een wezenlijk onderdeel van de politieke besluitvorming in ons land. Daarom doen we vier beloften:

1. Niet morgen, maar vandaag beginnen met de uitdagingen vanuit de klimaatverandering.

101
102
103
104
105
106
107
108
109

Waterschappen zijn dé partner van het kabinet als het gaat om actie te ondernemen om de gevolgen van de klimaatontwikkeling te beperken. Dit gaat over een klimaatbewuste inrichting van stad en land (veilig en voorkomen van overlast), circulaire economie (we beschouwen afval als een nieuwe grondstof) en energietransitie (opwekken van eigen energiebehoefte):

- 110 ● We zien dat de klimaatverandering sneller gaat dan verwacht. Het CDA vindt dat
111 waterschappen samen met gemeenten hierin het voortouw moeten nemen om de
112 gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. De stresstesten zijn daarin de eerste
113 stap.
114 ● Vanuit rentmeesterschap voor onze aarde is het belangrijk om goed om te gaan met de
115 grondstoffen die we uit de bodem halen. Deze grondstoffen raken uitgeput. Het CDA wil
116 vanuit dit perspectief grondstoffen die nu verloren gaan terugwinnen en het gebruik
117 daarvan verminderen. De zuiveringstaak leent zich goed voor circulair handelen.
118 ● Het CDA streeft ernaar om HDSR zo snel als mogelijk is energieneutraal te maken.

119
120 **2. Waterschappen heffen direct belasting bij burgers en bedrijven, daarom wil het**
121 **CDA zorgvuldig omgaan met waterschapsbelastingen.**
122

123 Het CDA blijft staan voor efficiënte en effectieve uitvoering van waterschapstaken en wil
124 zorgvuldig omgaan met gemeenschapsmiddelen. Dat betekent dat de lasten voor burgers en
125 bedrijven niet worden verhoogd. Uitsluitend inflatie wordt door indexering verwerkt in de
126 tarieven voor bestaande taken. Zo houden we de tarieven zo laag als mogelijk.

127 Het CDA kiest bij nieuwe opgaven voor de juiste balans tussen noodzakelijke uitgaven in
128 deze tijd van klimaatontwikkeling en lastendruk. Mochten nieuwe uitgaven noodzakelijk zijn,
129 hanteert het CDA het beginsel van geleidelijke ontwikkeling.

130
131 **3. De eeuwenoude noodzaak tot samenwerken tussen samenleving, natuur,**
132 **landbouw, stad, recreatie en bewoning blijft.**
133

134 Het Waterschap stelt zich duidelijk en zichtbaar op in de samenleving. De tijd dat het
135 Waterschap in de luwte kon opereren is voorbij. Waterschappen moeten daarom zelfbewust
136 de taken in het waterbeheer oppakken.

137 Samenwerking met alle relevante partners is cruciaal. Zolang de focus gericht is op de lange
138 termijn durven we daarbij ook naar onconventionele vormen van samenwerking te kijken. De
139 focus van het Waterschap ligt op de stad én het platteland. Alle functies wonen, werken en
140 natuur krijgen het water(peil) dat daarbij past. Ook het genieten van het water door
141 recreatieve mogelijkheden in, op en rondom het water wil het CDA bevorderen. Het is de
142 wens van het CDA dat op veel meer plaatsen dan nu het geval is gezwommen moet kunnen
143 worden. Het is dus niet of-of, maar én-én. In dat kader wil het CDA de kennis en kunde voor
144 waterbeheer in het stedelijk gebied verstevigen.

145
146 Het CDA hecht aan het culturele water-erfgoed in het beheersgebied. Het jaar 2022 is in dat
147 kader een belangrijk jaar, omdat dan herdacht en gevierd wordt dat in Utrecht en omgeving
148 900 jaar geleden het georganiseerde waterbeheer z'n aanvang nam door de afdamming van
149 de Neder-Rijn bij Wijk bij Duurstede. Het CDA wil in dat jaar het cultureel watererfgoed tonen
150 en daarmee vanuit het verleden het waterbewustzijn van de Utrechtse burgers bevorderen,
151 gericht op toekomstige watervraagstukken.

152
153
154 **4. De bestuursstijl van het Waterschap is open en naar buiten gericht.**
155

156 Het CDA werkt vanuit het mensbeeld dat wat goed is voor de ander, ook goed is voor jezelf.
157 Dat betekent voor het waterschapswerk dat zij altijd in samenspraak met betrokkenen en de
158 omgeving haar taak wil invullen en veranderingen aan wil gaan. Bijvoorbeeld door als
159 Waterschap de waterveiligheidsopgave te schetsen en de ruimtelijke inpassing vervolgens
160 met de omgeving te ontwerpen. Communicatie met direct betrokkenen vinden we als CDA
161 belangrijk, maar ook naar onze inwoners, bedrijven en het onderwijs. Medewerkers en
162 bestuurders van het Waterschap zijn ambassadeurs van het waterschapswerk. Zij dragen uit
163 wat het Waterschap doet, waar wij voor staan en wat de doelen zijn.
164

165 Het CDA wil dat het Waterschap samen met de omgeving haar taak oppakt. Alleen dan kun
166 je rekening houden met de karakteristieken van het gebied. Veranderingen moeten zo
167 worden aangepakt dat die zich verbinden met de waarden van de regio. Ieder gebied heeft
168 zijn eigen waarden.

169
170 Daar waar burgers taken zelf kunnen oppakken, wil het CDA dat stimuleren vanuit het
171 zelforganiserend vermogen van de samenleving. Te veel ontzorgen is niet goed. Participatie
172 en initiatieven gaan we stimuleren en faciliteren. Voor HDSR is de stimuleringsregeling
173 Blauwe Burgerdiensten een goed voorbeeld.

174
175 • Een noodzakelijke voorwaarde voor deze manier van werken is dat betrokken
176 burgers en bedrijven moeten weten wat het waterschap doet en waarom. Het CDA
177 vindt een goede publiekscommunicatie van essentieel belang. Daarom zal het CDA
178 opnieuw voorstellen om periodiek in een halve pagina in alle huis-aan-huisbladen in
179 ons beheersgebied aandacht te besteden aan waterbeheer en hdsr-activiteiten direct
180 om de hoek. Dat moet randvoorwaarden scheppen voor waterbewustzijn en een
181 actieve betrokkenheid van burgers en bedrijven bij het waterbeheer.

182
183 *Water over de grens*

184 Water trekt zich niets aan van landsgrenzen en Nederland heeft als benedenstrooms
185 gelegen land bij uitstek belang bij een aanpak van waterproblemen op het niveau van
186 grensoverschrijdende stroomgebieden. Regionaal waterbeheer vraagt dan ook nadrukkelijk
187 om grensoverschrijdende afstemming en samenwerking.

188 De toenemende perioden van droogte en watertekorten vragen om nieuwe oplossingen en
189 een gebiedsgerichte aanpak op stroomgebiedsniveau, waarbij de grens geen
190 belemmerende factor mag zijn. Europese samenwerking is van belang. Het realiseren van
191 de waterkwaliteitsdoelstellingen volgens de Europese Kader Richtlijn Water(KRW) in alle
192 landen is tot wederzijds voordeel.

193
194 *Internationale samenwerking*

195 De waterschappen delen de eigen kennis en expertise ook met andere landen om het
196 waterbeheer aldaar te verbeteren. HDSR neemt ook daarbij zijn verantwoordelijkheid, maar
197 steeds op verzoek én in het kader van de samenwerking in de "Dutch Water Authorities". De
198 waterschappen leren hier ook zelf van en vergroten zo de eigen innovatiekracht. Voor
199 medewerkers is het een kans om in een andere context nieuwe ideeën en ervaringen op te
200 doen, waar het eigen Waterschap weer van profiteert. Het maakt het Waterschap ook tot een
201 aantrekkelijke werkgever, zeker voor jonge mensen.

202

2. Veilig water

203
204
205
206
207
208
209
210
211

212
213
214
215
216
217

218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230

231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253

Het Waterschap werkt aan veiligheid. Het voorkomen en beperken van de gevolgen van overstromingen en wateroverlast is een belangrijke taak. Het CDA vindt dat de komende jaren de focus van ‘koste wat kost voorkomen van overstromingen’ meer moet verschuiven, daar waar dat kan, naar het opvangen van de gevolgen ervan. Van alleen maar investeren in dijkverzwaringen naar een meer natuurlijke inrichting van het landschap waarin water kan worden vastgehouden of zonder grote gevolgen kan overlopen. Dit uiteraard in goede afstemming met betrokkenen.

Het CDA wil werken aan een veerkrachtig watersysteem dat de gevolgen van klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling aan kan. We beheren onze primaire kering goed om ons beheergebied blijvend en duurzaam te beschermen tegen overstromingen. Hierbij is het Deltaprogramma Waterveiligheid uitgangspunt. Vanuit deze visie wordt ook het grote project “Sterke Lekdijk” vormgegeven. Deze zuidelijke grens van ons beheersgebied is van groot belang voor de veiligheid van geheel West-Nederland.

Bij het uitvoeren van het oevers- en kaden programma worden de KaderRichtlijn Water-inrichtingsmaatregelen en het recreatief medegebruik ten volle benut, met als voorwaarde dat iedere betrokken partij haar eigen financiële verantwoordelijkheid neemt. Bewustwording dat we in een delta leven, waarin grote delen van Nederland onder zeeniveau liggen, is van belang. We leven wel in de veiligste delta ter wereld, en dat moet zo blijven.

Dijkversterking biedt de mogelijkheid om meekoppelkansen voor andere functies in de betreffende gebieden zoals wonen, recreatie en natuur te benutten. Het CDA wil de bewoners optimaal betrekken bij de inrichting van het gebied. De Lekdijk is van ons allemaal! Naast een sterke dijk, mag de Lekdijk ook een “knappe dijk” worden.

Dit betekent concreet:

- Het CDA zal bevorderen dat het Waterschap actief werkt aan het waterbewustzijn van burgers en bedrijven. Effectieve communicatie bij de uitvoering van projecten kan daar aan bijdragen.
- Het CDA zal bij werkzaamheden aan oevers- en kaden zoveel mogelijk natuurvriendelijke oevers en vispassages meenemen, evenals mogelijkheden voor recreatief medegebruik, zoals wandelpaden en kano-aanlegplaatsen.
- Het CDA zal er op toezien dat de watersystemen kosteneffectief, robuust, veerkrachtig, klimaatbestendig en ecologisch verantwoord worden ingericht.
- Het CDA zet zich er voor in dat bij plannen voor waterbergingen zoveel mogelijk goede landbouwgrond wordt ontzien, en dat gebruik gemaakt wordt van “Blauwe Waterdiensten” door grondeigenaren.
- Het CDA zal maximaal inzetten op innovatieve technieken.
- Het CDA zal bevorderen dat op basis van de nieuwe neerslagverwachtingen de capaciteit van de uitwaterende gemalen daarop worden aangepast.
- Het CDA wil verder investeren in het vasthouden van water in de hoger gelegen gebieden, o.a. voldoende berging van water te bevorderen. Dit geldt ook voor water in stedelijk gebied. Een aandachtspunt is ook het op diepte houden van de watergangen voor een goede afvoer van het water en voor de waterkwaliteit.
- Het CDA zal er op toezien dat de calamiteitenprogramma's en -scenario's voor waterveiligheid en wateroverlast door de verschillende overheden up-to-date worden gehouden en dat er regelmatig wordt geoefend.

3. Schoon water

254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309

Schoon oppervlaktewater is van belang voor bewoners in de stad, voor land- en tuinbouw en voor planten en dieren. Het CDA wil een gezond leefmilieu en zet daarom in op een verdere verbetering van de waterkwaliteit, met de nadruk op preventie.

Het Waterschap zorgt voor een goede waterkwaliteit en zuivert daartoe dagelijks het afvalwater van huishoudens en bedrijven in het beheergebied. Het doel is om de kwaliteit van het oppervlaktewater op peil te houden door goed gezuiverd water uit de RWZI's te lozen en tegelijkertijd de kosten van het verwerken van het afvalwater voor de burger verder te verlagen. Een efficiënte, moderne bedrijfsvoering maakt dat mogelijk.

De uitdaging voor de komende jaren is het sluiten van kringlopen in de waterketen en het (terug) winnen van energie en grondstoffen uit het afvalwater, evenals het verminderen van de hoeveelheid slib. Daartoe werkt het Waterschap samen met anderen aan innovatieve technieken. Duurzaamheid en doelmatigheid gaan hierbij hand in hand.

'Nieuwe' verontreinigingen, zoals medicijnresten, microplastics en resistente bacteriën staan de komende jaren hoog op de agenda. Voorkomen moet worden dat deze stoffen via het afvalwater in het oppervlaktewater terecht komen. Daarnaast verkennen waterschappen de mogelijkheden om met nageschakelde technieken op de zuivering medicijnresten en andere ongewenste stoffen te verwijderen. Het CDA wil ook op een of meer van de eigen RWZI's een dergelijk experiment.

Zowel in de stad als in het buitengebied zet het CDA zich in om het bewustzijn van de bewoners te vergroten, zodat minder vervuiling ontstaat. De kwaliteitsimpuls Water in de Stad biedt daarvoor goede kansen, evenals de DAW(Deltaplan Agrarisch Water)-projecten in het buitengebied samen met de agrariërs.

Kortom: Het CDA wil dat HDSR blijft werken aan natuurlijk en ecologisch gezond water. Het is in ieders belang dat planten en dieren in het water kunnen blijven leven.

We vinden het daarom belangrijk om watergangen, duurzaam in te richten en zo mogelijk natuurvriendelijke oevers en vispassages aan te leggen. Dit zorgt, behalve voor meer waterberging, voor een grotere variatie aan flora en fauna, gezonde populaties en een gezonder milieu. Daar kunnen bewoners en recreanten vervolgens van genieten. Het is de wens van het CDA dat op zoveel mogelijk plaatsen veilig gezwommen kan worden.

Dit betekent concreet:

- Het CDA zal bevorderen dat het Waterschap samen met gemeenten werkt aan een betere afstemming tussen de riolering- en zuiveringstaak. Vanuit waterkwaliteit is het voorkomen van overstorten een belangrijk aandachtspunt.
- Daar waar nog gemengde rioolstelsels liggen zal het CDA er zich voor inzetten dat gemeenten en burgers worden gestimuleerd om schoon regenwater af te koppelen en niet langer af te voeren naar de rioolwaterzuivering. Dit is mede van belang met het oog op de frequenter en heviger buien ten gevolge van klimaatverandering.
- Het CDA zet zich er voor in dat een bronaanpak wordt ontwikkeld om medicijnresten, microplastics en resistente bacteriën uit het oppervlaktewater te houden en zo nodig te verwijderen op onze RWZI's.
- Het CDA vindt het (terug)winnen van energie en grondstoffen uit het afvalwater belangrijk en kansrijk. Waar mogelijk zullen wij ons hiervoor inzetten
- Het CDA zal aandringen op samenwerking van de agrarische sector en het Waterschap om samen de emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater te voorkomen(DAW).
- Het CDA zal bevorderen dat het Waterschap in stedelijk gebied terreinbeheerders en bewoners stimuleert om chemievrij onkruidbeheer toe te passen.
- De kwaliteitsimpuls Water in de Stad wordt voortgezet.

4. Voldoende water

310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365

Het CDA zet zich in voor een zorgvuldig gebruik van water door iedereen. Maatregelen om water vast te houden zijn nodig, evenals het stimuleren van innovaties van watertoediening en hergebruik van water om verspilling tegen te gaan. Ook het benutten van wateropslag in de bodem en meer ruimte voor water, om zo ook in het kader van de effecten van klimaatontwikkeling, meer ruimte te hebben voor opvang bij heftige buien.

Het Waterschap moet zich inzetten voor een goed en robuust waterbeheer om bij dreigende wateroverlast zowel in het landelijk als stedelijk gebied water te kunnen bergen of water af te voeren.

Meer groen (zoals groene daken en minder tegels in de tuin) en vasthouden van water leidt tot vermindering van wateroverlast, tot verkoeling en kan hittestress tegengaan.

Het CDA vindt dat het recreatief medegebruik moet worden benut en gestimuleerd. Dit wordt in overleg met de belangenverenigingen (sportvissers en recreatievaart) vastgelegd en uitgevoerd, zodat iedereen kan genieten van onze watergangen en plassen. Bij de uitvoering van de werken wordt met het recreatieve aspect nadrukkelijk rekening gehouden. Als burgers ook kunnen genieten van het water zal het draagvlak en het waterbewustzijn toenemen.

Daar waar mogelijk werkt het Waterschap mee aan het op peil houden van de drinkwatervoorziening en het beschermen van de drinkwatervoorraad in de ondergrond. Om de economische en ecologische waarde van de gronden in West-Nederland te behouden zullen we ons ook moeten inzetten om de verzilting tegen te gaan. Door klimaatontwikkeling, zeespiegelstijging en bodemdaling neemt dit toe. HDSR heeft in dit kader een bijzondere verantwoordelijkheid in het kader van de Klimaatbestendige Water Aanvoer(KWA) West-Nederland. Waarbij via het werkgebied van HDSR in extreem droge tijden West-Nederland van zoet water wordt voorzien. In de extreem droge zomer van 2018 heeft ons watersysteem 64 dagen ten dienste gestaan van de KWA.

De laatste jaren nemen de problemen als gevolg van bodemdaling verder toe. De oorzaken hiervan zijn winning van delfstoffen en de oxidatie van het veen. Door de nog onvoldoende bekende effecten van het winnen van delfstoffen o.a. op het waterbeheer (kwantiteit en kwaliteit) en de bodemdaling, is het CDA tegen het in gebruik nemen van nieuwe gaswinning in kleine velden.

Remmen bodemdaling

Bodemdaling door veenoxidatie is een proces wat al sinds 1100 bezig is en wordt versneld door drooglegging. Het westelijk deel van het werkgebied van HDSR bevat veel veenweidegebieden. Het CDA vindt dat het Waterschap het voortouw moet nemen bij het verminderen van de bodemdaling, omdat het peilbeheer daarvoor heel belangrijk is. Omdat het een algemeen maatschappelijk probleem is en ook een bijdrage levert aan de reductie van CO2-uitstoot, is het CDA van mening dat gemeenten, provincies en het Rijk optimale randvoorwaarden moeten scheppen om de grondeigenaren instaat te stellen om de bodemdaling te verminderen. Onderwaterdrainage is inmiddels een bewezen techniek om de bodemdaling te remmen en de agrarische functie te faciliteren en tijd te geven voor een transformatie richting duurzame landbouw. Daar waar dit niet mogelijk is zouden ook natte teelten en natuur verkend kunnen worden.

Exoten

Als gevolg van import en gebruik in particuliere vijvers verstoren exoten steeds meer het ecosysteem in het oppervlaktewater. De water aan- en afvoer wordt belemmerd, de ecologische waterkwaliteit wordt aangetast en het recreatief gebruik van het oppervlaktewater wordt verstoord. Naast planten is ook het voorkomen van de Amerikaanse rivierkreeft een toenemend probleem aan het worden. Vroegtijdige signalering en

366 beoordeling van mogelijkheden van een bestrijdingsaanpak is nodig om de gevolgschade te
367 voorkomen en de kosten te beperken.

368

369 ***Dit betekent concreet:***

370 ● Bij inrichting van stedelijk gebied zal het CDA aandacht vragen voor klimaatmaatregelen
371 (tijdelijke opslag van water, waterpleinen, verlaagde aanleg van straten..etc).

372 ● Tegengaan van verdroging van natuurgebieden vindt het CDA belangrijk. Waterberging
373 en slim sturen van water zou hiervoor kunnen worden ingezet.

374 ● Om hittestress tegen te gaan is meer ruimte voor water en groen in de stad nodig, wat
375 als neveneffect ook de leefbaarheid bevordert en noodzakelijke berging van water
376 mogelijk maakt. Het CDA zal dit waar mogelijk bevorderen en stimuleren.

377 ● Het CDA zal zich inzetten voor het gebruik van groene daken, groene tuinen en
378 mogelijkheden tot waterberging in woonomgevingen, onder andere door het voortzetten
379 van de "Actie Steenbreek" (tegels in de tuin vervangen door groen).

380 ● Het CDA stimuleert recreatief medegebruik (wandelen, zwemmen, vissen, varen) bij de
381 werkzaamheden van het Waterschap.

382 ● Het CDA vindt het erg belangrijk dat samen met grondeigenaren, gemeenten, provincies
383 en het Rijk het probleem van bodemdaling aanpakt wordt. Door kennis te bundelen,
384 oplossingen te ontwikkelen en pilots uit te voeren. Het CDA zal dit waar mogelijk
385 bevorderen.

386 ● Het CDA zet zich er voor in dat de gevolgschade door exoten wordt beperkt door een
387 vroegtijdige aanpak te ontwikkelen, te werken aan bewustwording van dit probleem bij
388 het grote publiek en tuincentra.

389

5. Duurzaamheid

390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444

Het CDA is voor duurzaam waterbeheer. Waterschappen zetten zich actief in voor het behoud van grondstoffen en schoon water in een gezonde natuur met voldoende biodiversiteit. Dat vraagt dat we verder kijken dan ons eigen belang en onze eigen tijd. Beheren en beheersen zijn niet voldoende. Om een betere samenleving achter te laten zijn inspanning, creativiteit en innovatie nodig. Uitgangspunten daarbij zijn de begrippen People, Planet en Profit, een optimale balans tussen mens, aarde en het profijtbeginsel, maar ook de nadruk op de circulaire economie waarbij het behoud van grondstoffen de basis is.

Het CDA is van mening dat onze taken op het gebied van duurzaamheid vooral liggen in het kader van onze waterschapstaken. Bij alle werken van ons Waterschap wordt het beleid van Duurzaam Grond-Weg-en Waterbouw toegepast. Het Waterschap voorziet in de eigen energiebehoefte door duurzame energie, het toepassen van warmte in onze zuiveringsprocessen en het benutten van het onttrekken van warmte aan oppervlaktewater. Daarnaast draagt het bevorderen van biodiversiteit van onze eigendommen (dijken, kaden en RWZI's) bij aan een duurzame wereld.

Het CDA zet door onderzoek en de toepassing van nieuwe technieken in op de terugwinning van grondstoffen. Bij de huidige wijze van zuiveren gaan belangrijke grondstoffen verloren. Stoffen als fosfaat, stikstof. Maar ook bio-plastics en cellulose (uit toiletpapier) kunnen worden teruggewonnen en hergebruikt als grondstof. We beschouwen afvalwater dus als een bron voor grondstoffen.

Inmiddels is de wetgeving zodanig aangepast dat het onder voorwaarden ook mogelijk is om bepaalde teruggewonnen stoffen, zoals bijvoorbeeld struviet, te hergebruiken. Het CDA vindt dat de rijksoverheid alle bepalingen in de regelgeving moet wegnemen die duurzaamheidsmaatregelen belemmeren.

De waterschappen leveren een belangrijke innovatieve bijdrage aan de energietransitie. Al meer dan 40 jaar gebruiken waterschappen zuiveringsslib voor het opwekken van energie door vergisting. Met deze ruime ervaring zijn verschillende zuiveringen uitgebouwd tot energiefabrieken. Steeds meer gecombineerde bio-parken, waarin verschillende organische stoffen en mest worden vergist, krijgen vorm. Vaak ook in combinatie met het terugwinnen van grondstoffen. Voor HDSR kunnen naar het oordeel van het CDA mogelijkheden worden verkend.

Het CDA zet in op gezuiverd en schoon water dat probleemloos kan worden gebruikt door agrarische bedrijven, industrie en voor recreatie. Door samenwerking met andere overheden, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven worden problemen gezamenlijk opgelost.

Uit onderzoek bij zorginstellingen, rioolwaterzuiveringen en het oppervlaktewater blijkt dat er resten van geneesmiddelen en andere natuur-vreemde stoffen in het watermilieu terecht komen die niet of slechts beperkt worden verwijderd of afgebroken. De RIVM heeft aangegeven dat het watermilieu hierdoor wordt beïnvloed of zelfs wordt verstoord. Hoewel het effect op lange termijn nog moeilijk is te voorspellen, vindt het CDA dat gezamenlijk met betrokken partijen (producenten, verstrekkers, gemeenten en waterschappen) moet worden gewerkt aan oplossingen(voorzorgbeginsel). Naast aanpak aan de bron is het toevoegen van een aanvullende zuiveringstrap bij de rioolwaterzuiveringen op zich geen discussie, echter de vraag is wanneer. Door de STOWA, het kenniscentrum voor de waterschappen, is een rapport gemaakt waarin de 'hotspot' zuiveringen zijn vermeld. Dit is een eerste richtlijn op welke locaties zuiveringen moeten worden uitgebreid. Volgens het CDA moet HDSR zich daar de komende periode ook op oriënteren.

445 Doordat het gezuiverde water van de rioolwaterzuiveringen steeds schoner wordt en
446 constanter is van kwaliteit, is het ook steeds beter geschikt als industriewater. Ook kan
447 worden geconstateerd dat de industrie steeds meer water nodig heeft. Denk hierbij
448 bijvoorbeeld aan de koeling van grote datacentra. De rioolwaterzuiveringsinstallatie als
449 (industrie)waterfabriek zou in de toekomst een belangrijke rol kunnen spelen. Verkend zou
450 kunnen worden in het HDSR-gebied, welke RWZI's deze rol van waterfabriek zouden
451 kunnen spelen.

452
453 Energie speelt ook een belangrijke rol bij het proces van het reinigen van afvalwater. Naast
454 vergisting van slib, onderzoekt HDSR of Thermische Energie uit Afvalwater (ThEA) ,
455 mogelijkheden biedt om in Utrecht woonwijken(meer dan 10.000 woningen) van energie te
456 voorzien, waardoor de afhankelijkheid van aardgas vermindert. Ook mogelijkheden voor
457 Thermische Energie uit Oppervlaktewater(ThEO) zou naar het oordeel van het CDA
458 onderzocht kunnen worden..

459
460 ***Dit betekent concreet:***

- 461 ● Het CDA zal bevorderen dat 'hinderende wet- en regelgeving' die duurzaamheid
462 belemmeren wordt aangepast.
- 463 ● Het CDA zal zet zich in om het duurzaamheidsbeleid met focus op: Duurzaam GWW
464 (grond-, weg- en waterbouw), Energie en Grondstoffen, wordt voortgezet.
- 465 ● Het CDA zal stimuleren dat het Waterschap deelneemt in samenwerkingsverbanden
466 om duurzame energie te bevorderen. Naast energiebesparing op alle
467 waterschapseigendommen zal de opwekking en levering van duurzame energie
468 samen met anderen verder worden geoptimaliseerd.
- 469 ● Het CDA zal stimuleren dat de mogelijkheden van Thermische Energie uit
470 Afvalwater(ThEA) en Termische Energie uit Oppelvlaktewater (ThEO) worden
471 verkend.
- 472 ● Dat waterschappen 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen' is voor het CDA
473 vanzelfsprekend.
- 474

6. Betaalbaarheid en organisatie

475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528

Het CDA wil dat er doelmatig en verantwoord met uw geld wordt omgegaan. Dat betekent dat we transparant willen zijn: wat geven we waaraan uit? Dat moet voor iedereen zichtbaar zijn. Bestaande taken moeten doelmatig en effectief worden uitgevoerd. Daarvoor worden tarieven niet verhoogd; alleen de inflatie wordt gecompenseerd. Nieuwe noodzakelijke opgaven moeten voortvarend worden opgepakt, zodat rekeningen niet worden doorgeschoven naar toekomstige generaties. Uitgangspunt daarbij is een geleidelijke tariefontwikkeling. Als de inkomsten niet toereikend zijn om alle plannen te betalen zullen ambities opnieuw moeten worden gewogen en bijgesteld of indien verantwoord getemporeerd worden uitgevoerd.

Het CDA is gebrand op een doelmatig, doeltreffend en rechtmatig handelend bestuur. Dit geldt uiteraard voor de gehele organisatie. Transparantie en verantwoording zijn daarbij leidende begrippen.

Waterschapsbelastingen

Het CDA hecht aan het eigen belastinggebied voor de waterschappen, dat maakt dat het functionele bestuur goed tot zijn recht komt.

Het bestuur van de Unie van Waterschappen denkt na over de toekomst van het belastingstelsel voor de waterschappen. Het CDA staat achter de intentie om de belastingbeginselen dat de gebruiker en diegenen die de kosten veroorzaken opdraaien voor deze kosten. Ook moet de belastingheffing bijdragen aan prikkels om uitdagingen als klimaatverandering, energietransitie en circulaire economie verder te brengen. Het CDA vindt dat er een goede balans tussen profijtbeginsel en het solidariteitsbeginsel moet blijven.

Waterbeheer is voor het grootste deel een publieke taak waar het beginsel van solidariteit zwaar moet wegen. Een passend kwijtscheldingsbeleid is voor het CDA vanzelfsprekend. Op onderdelen kan het profijtbeginsel meer worden toegepast.

Dit betekent concreet:

- Bij investeringen durven waterschappen nieuwe waarden te ontwikkelen, bijvoorbeeld door een rioolwaterzuiveringstaak te zien als bron voor grondstoffen en energie (circulaire economie). Wij schuwen discussies over een verdienmodel voor waterschappen hierin niet. Daar waar dit door wet- en regelgevingen (bijvoorbeeld fiscaal) beperkt wordt, zoekt het CDA de landelijke overheid op om dit te veranderen.
- Om voldoende investeringen te kunnen blijven doen moet er constant gestreefd worden naar hogere efficiëntie en kostenbesparing. Het CDA zal er op toezien dat er zuinig met publieke middelen wordt omgegaan.
- Voor het CDA is bij een toenemend takenpakket een geleidelijke tariefontwikkeling uitgangspunt. Voor bestaande taken worden tarieven niet verhoogd, uitsluitend geïndexeerd (geïndexeerde 0-lijn). Nieuwe opgaven vragen mogelijk aanvullende middelen. Als dat niet binnen de bestaande begroting kan worden opgevangen, worden heldere keuzen gemaakt.
- Het CDA is voorstander van een passend kwijtscheldingsbeleid en zal zich voor het behoud hiervan sterk maken.
- Vanuit de gedachte 'meer samenleving, andere overheid', bevordert het CDA een efficiëntere organisatie, waarbij aansluiting met de samenleving centraal staat.
- Het CDA zal waar mogelijk een koppeling met andere projecten in de openbare ruimte bevorderen, het zogenaamde 'werk met werk' te maken, Hiermee draagt het Waterschap bij aan de toename van de kwaliteit van de leefomgeving en mogelijk kostenreductie.
- Om het voorziene tekort aan technisch personeel het hoofd te bieden zal het CDA stevig inzetten op het aanbieden van opleidingen voor de watersector en een concurrerende CAO.